

فرزندآوری در هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲: یک مطالعه طولی

هاشم کارگر^۱، علیرضا ساجدی^۲ و صدیقه امیدوار^۳

چکیده

مطالعات موجود درباره وضعیت ازدواج در ایران عمدتاً با رویکرد مقطعی انجام شده‌اند. در حالی که مطالعات طولی در این زمینه پنجره‌ای جدید از رفتارهای فرزندآوری، دوام زندگی‌های مشترک و طلاق را به‌روزی تصمیم‌سازان، سیاست‌گذاران و محققین باز می‌کند. در این مقاله سعی شده است وضعیت زناشویی و فرزندآوری گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ طی دوره‌ای ۱۰ ساله مورد بررسی قرار گیرد. یافته‌های حاصل از بررسی بیش از ۷۷۰۰۰۰ هزار ازدواج رخ داده در سال ۱۳۹۲ حاکی از آن است که ۱۵.۱ درصد از این ازدواج‌ها تا دی ماه سال ۱۴۰۱ از هم گسیخته‌اند. ۱۹.۱ درصد از طلاق‌ها مربوط به سال بعد از ازدواج بوده است. همچنین ۸۴.۱ درصد از زنانی که طلاق گرفته‌اند، فرزند نداشته‌اند. متوسط فرزندان هر زن از گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ برابر ۱.۱ فرزند است. بررسی این داده‌ها بیانگر آن است که ریسک رویداد طلاق در فاصله یک و دو سال پس از ازدواج برای زنان ۱۵ تا ۲۴ سال بالا است. همچنین اختلاف معنی داری در فاصله زمانی بین ازدواج تا تولد اولین فرزند بین زوجینی که زندگی مشترک خود را ادامه داده‌اند و زوجینی که طلاق گرفته و صاحب فرزند شده‌اند، مشاهده می‌شود.

واژگان کلیدی: هم‌آغازان ازدواج، فرزندآوری، مطالعات طولی، پایگاه اطلاعات جمعیت کشور

۱- سازمان ثبت احوال کشور، دکتری مدیریت دولتی، استادیار دانشگاه، عضو هیات علمی دانشگاه

۲- سازمان ثبت احوال کشور، دکتری آمار

۳- سازمان ثبت احوال کشور، دکتری آمار

مقدمه

گروهی از افراد که یک واقعه مهم و عمده را در یک دوره زمانی معین تجربه می‌کنند و می‌توانند در تحلیل‌های بعدی به‌عنوان یک گروه شناخته شوند، گروه هم‌آغاز یا هم‌آغازان (Cohort) نامیده می‌شوند. برای مثال کسانی که در سال ۱۳۹۲ ازدواج کرده‌اند، یک گروه هم‌آغاز ازدواج را می‌سازند. تحلیل هم‌آغازان که تجربیات افراد را در طول زمان دنبال می‌کند، در مقایسه با تحلیل مقطعی از مزیت‌های بسیاری برخوردار است. این مزیت‌ها به‌ویژه در مورد پدیده‌هایی مانند ازدواج یا فرزندآوری که انتخاب فردی نقش بسیار مهمی در زمان‌بندی وقایع دارد، نمود بارزتری پیدا می‌کند.

تحلیل هم‌آغازهای به مطالعه تجربه هر گروه هم‌آغاز در طول سال‌های متممادی می‌پردازد. درحالی‌که تحلیل مقطعی رخدادهای جمعیت‌شناختی مشاهده شده در طی یک دوره زمانی معین، معمولاً یک دوره تقویمی را مطالعه می‌کند و در نتیجه بسیاری از گروه‌های هم‌آغاز را به‌طور همزمان تحت بررسی قرار می‌دهد. از این رو رخدادهای جمعیت‌شناختی مربوط به یک دوره زمانی خاص در واقع ترکیبی از تجربیات گروه‌های هم‌آغاز مختلف در دوره‌های زمانی متفاوت است. به‌همین دلیل ممکن است تحلیل مقطعی کمتر از تحلیل هم‌آغازهای تعیین‌کننده باشد. این امر به‌ویژه در مواردی که زمان‌بندی رخدادهای بیشتر تحت کنترل فرد باشد، مانند ازدواج و باروری و نیز در مواردی که تجربیات گذشته در رفتار اشخاص نقش داشته باشد، بارزتر خواهد بود.

در دهه‌های اخیر، به‌دلیل تغییراتی که در ساختار اجتماعی ایران پدید آمده است، وضعیت زناشویی دچار تغییر شده است. تغییر در الگوی سنی ازدواج بسیار چشم‌گیر بوده که این موضوع بر الگوی فرزندآوری نیز تأثیرگذار بوده است. مطالعه گروه هم‌آغازهای ازدواج، تحلیل متفاوتی در خصوص تغییرات الگوی ازدواج و فرزندآوری ارائه می‌دهد که می‌تواند هدف‌گذاری‌های عملی در بخش سیاست‌های جمعیتی را منتج شود. مطالعه حاضر اولین بررسی هم‌آغازهای ازدواج با استفاده از اطلاعات پایگاه جمعیت سازمان ثبت احوال کشور است. علت انتخاب سال ۱۳۹۲ برای مطالعه را می‌توان فراوانی بالای این رویداد در دهه نود و همچنین شاید نماینده الگوی رفتار افراد ازدواج کرده در دهه نود باشد.

بیان مسأله

در اواخر دوران گذار جمعیتی، زمانی که باروری و مرگ‌ومیر هر دو پس از کاهشی قابل توجه به سطح نسبتاً با ثباتی می‌رسند، تحولات جمعیتی بیشتر از طریق ساختار سنی است که اعمال می‌شود. این موضوع توجه جمعیت‌شناسان را به سمتی هدایت کرده است که به جای تمرکز بر حجم جمعیت، نرخ و رشد آن، بیشتر به ترکیب جمعیت به عنوان منشأ مهمی از تغییرات جمعیت توجه کنند (کی سی و همکاران، ۲۰۱۰). با رویکرد تمرکز بر ترکیب جمعیت در سالیان اخیر،

بررسی ازدواج در کنار سایر عوامل اجتماعی و اقتصادی با تغییرات در ترکیب جمعیت پیوند خورده است.

مطالعات متعددی در زمینه ازدواج و فرزندآوری و بررسی عوامل موثر بر آن‌ها انجام شده است. اکثر تحقیقات درباره ازدواج در ایران به صورت مقطعی و با بازه زمانی کوتاه صورت گرفته‌اند. نتایج تحلیل‌های انجام شده در این زمینه عمدتاً برای یک مقطع زمانی خاص بوده و گاهاً تجارب سنی به تمام نسل‌ها تعمیم داده شده‌اند.

بررسی انجام شده توسط فلاح‌زاده و همکاران (۱۳۹۲) بر روی ۴۰۰ زن ۱۸ تا ۴۹ ساله شهر یزد نشان داده است با افزایش سن ازدواج و تحصیلات زنان، فاصله‌گذاری بین فرزندان کاهش داشته است. در مطالعات موردی انجام شده، عواملی نظیر سطح تحصیلات، سن، میزان درآمد خانواده و پایگاه اقتصادی و اجتماعی از عوامل موثر بر تأخیر در فرزندآوری و تعداد فرزندان متولد شده در خانواده بوده است (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۲ و میری و ملاکی مقدم، ۱۳۹۷). در پژوهش انجام شده بر روی داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان در سال ۱۳۹۴، متغیرهای برابری جنسیتی و دینداری بیشترین تأثیر را بر ایده‌آل فرزندآوری داشته است (عباسی شوازی و همکاران، ۱۳۹۷).

بررسی‌های انجام شده بر روی داده‌های پیمایش ملی خانواده (سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸) نشان داده است، میانگین سن ازدواج دختران و پسران در طی چهار دهه اخیر در حدود ۵ سال افزایش یافته و ویژگی‌های فردی، اجتماعی، عوامل فرهنگی و جمعیتی بر تغییرات ازدواج و میزان تمایل به فرزندآوری‌شان تأثیرگذار بوده است (کاظمی‌پور، ۱۴۰۰ و بگی و همکاران، ۱۴۰۰).

نتایج پژوهش انجام شده به روش پیمایش و تکنیک پرسشنامه که بر روی زنان ۳۰ تا ۴۴ ساله همسر دار شهر تهران در سال ۱۴۰۰ نشان داده تعداد ایده‌آل فرزندان زنان دو فرزند بوده است، اما عواملی نظیر سن زن در زمان ازدواج، فاصله سنی زوجین، طول مدت ازدواج، شمار فرزندان، پایبندی دینی، نگرش نسبت به ارزش فرزند، بر نیت برآورد نشده فرزندآوری زنان تأثیرگذار بوده است (فریور و همکاران، ۱۴۰۱).

مطالعه گلیک و همکاران در ماداگاسکار (۲۰۱۵) نشان داده است یک‌سال افزایش تحصیلات در زنان، ازدواج یک‌سال و نیم، و به‌ازای هر یک‌سال تعویق در ازدواج، سن فرزندآوری نیم‌سال به تأخیر می‌افتد. همچنین افزایش سطح تحصیلات و میزان درآمد والدین سبب افزایش سن اولین باروری در زنان می‌شود.

سوروکوفسکی و همکاران (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای براساس داده‌های خودگزارشی افراد در ۳۳ کشور به این مساله اذعان کرده‌اند، علیرغم نتایج متناقضی که در رابطه با همبستگی بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی وجود دارد، برخی عوامل وابسته به فرهنگ ممکن است بر ارتباط بین رضایت زناشویی و تعداد فرزندان تأثیرگذار باشد.

در مطالعه‌ای بر روی داده‌های پیمایش سلامت و جمعیت کشور غنا در سال ۲۰۱۴ میزان تمایل به فرزند بیشتر با وضعیت اقتصادی اجتماعی بالا، رابطه عکس و در بین مسلمانان بیشتر از سایر ادیان دینی بوده است (آهینکورا و همکاران، ۲۰۲۱).

نتیجه بررسی انجام شده توسط یانگ و همکاران (۲۰۲۲) نشان داده است، افزایش سن در زمان اولین ازدواج، تاخیر در ازدواج و در نتیجه آن تغییر در الگوی باروری ویژه سنی و افزایش متوسط سن در زمان فرزندآوری، تاثیر قابل توجهی بر کاهش باروری دارد.

با توجه به اینکه خانواده و ثبات آن از اهمیت زیادی در جامعه برخوردار است و بی‌ثباتی و از هم‌گسیختگی آن ممکن است نقطه شروع بی‌نظمی و تزلزل جامعه باشد، شناخت و آگاهی از وضعیت دوام ازدواج‌های منجر به طلاق در ایران و عوامل تعیین‌کننده آن می‌تواند کمک موثری برای سیاست‌گذاری‌های مرتبط با ازدواج، خانواده و فرزندآوری باشد. هدف این مقاله بررسی وضعیت فرزندآوری و طلاق زنان ازدواج کرده در سال ۱۳۹۲ پس از گذشت حدود ده سال از زندگی آن‌ها است. با توجه به هدف ذکر شده، تلاش شده تا تجارب مختلف زنان در رابطه با فرزندآوری و طلاق در چارچوب زمانی خاص بررسی شود. در این راستا پرسش‌های زیر را مطرح و به جستجوی پاسخ آنها می‌پردازیم:

- وضعیت فرزندآوری در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ چگونه است؟
- متوسط طول زندگی مشترک و تاثیر حضور فرزندان بر دوام زندگی‌ها در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ چگونه است؟
- فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد اولین فرزند در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ چگونه است؟
- فاصله‌گذاری بین فرزندان در خانواده‌های با بیش از یک فرزند در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ چگونه است؟

روش تحقیق

در این مطالعه از اطلاعاتی که به روش‌های ثبتی تولید شده استفاده شده است. داده‌های این مطالعه مربوط به فاصله زمانی ده ساله بین سال‌های ۱۳۹۲ تا دی ماه سال ۱۴۰۱ بر روی گروه هم‌آغازهای ازدواج سال ۱۳۹۲ است. جامعه آماری مورد بررسی در این مطالعه، تمام ازدواج‌های رخ داده ثبت شده در پایگاه اطلاعات جمعیت کشور در سال ۱۳۹۲ به تفکیک استان محل سکونت زنان است که رفتار فرزندآوری زنان تا زمان خروج آنها از زندگی زناشویی به دلایل طلاق، فوت و یا پایان زمان پیگیری (تا دی ماه سال ۱۴۰۱) رصد شده است. از آنجا که هر واقعه ازدواج رخ داده منتسب به یک زن است که وارد چرخه زناشویی می‌شود، در تحولات ازدواج‌های سال ۱۳۹۲، زنان ملاک بررسی قرار گرفته‌اند. به این ترتیب که رویدادهای حیاتی رخ داده در زندگی هر زن ازدواج کرده در سال ۱۳۹۲، از جمله ولادت فرزند یا فرزندان، طلاق و یا مرگ، از زمان شروع زندگی زناشویی تا آخرین زمان مطالعه بررسی شده است. لازم به ذکر است در صورتی که زن در طول این مدت طلاق گرفته و یا فوت شده باشد، از مطالعه خارج شده و در صورت طلاق و ورود مجدد به زندگی زناشویی، رویدادهای آن واقعه در مطالعه لحاظ نشده است. همچنین ازدواج‌های رخ داده در سال ۱۳۹۲ لزوماً ازدواج مرتبه اول زوجه نبوده و مشخصه مرتبه ازدواج، علی‌رغم تاثیر آن بر سن زنان برای ورود به چرخه زناشویی و باروری، در داده‌های مورد نظر قابل دسترسی نبوده است.

هفت مشخصه در دسترس از زنانی که در سال ۱۳۹۲ وارد چرخه زناشویی شده‌اند عبارت‌اند از تاریخ تولد زن، استان محل سکونت، تاریخ ازدواج، تاریخ طلاق (در صورت رخداد طلاق)، تاریخ فوت (در صورت فوت زن)، تاریخ تولد زوج، تاریخ تولد فرزندان. مطالعه حاضر ابتدا با توصیف مشخصه‌های کلی، با جزئیات بیشتر فرزندآوری ازدواج‌های سال ۱۳۹۲ را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. داده‌های استخراج شده با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS و EXCEL تجزیه و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها

۱- سن ازدواج

از تعداد ۷۸۴۲۰۷ زندگی شکل گرفته در سال ۱۳۹۲، ۶۶۲۱۸۱ رویداد ازدواج تا دی ماه ۱۴۰۱ دوام داشته، ۱۱۸۵۸۴ رویداد ازدواج منجر به طلاق شده و ۳۴۴۲ زندگی مشترک در اثر فوت زن (زوجه) خاتمه یافته است. بیشترین سهم ازدواج زنان با درصد ۳۲/۵ در گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و بیشترین سهم ازدواج مردان با ۳۶/۷ درصد در گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال رخ داده است. متوسط سن زن و مرد در زمان ازدواج به ترتیب ۲۳/۳ و ۲۷/۸ سال بوده است.

جدول ۱- سهم ازدواج مردان و زنان بر حسب گروه‌های سنی در سال ۱۳۹۲

گروه سنی در زمان ازدواج	زن		مرد	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کمتر از ۱۵ سال	۴۰۴۹۹	۵/۲	۱۰۸	۰/۰
۱۵-۱۹	۲۳۵۶۷۹	۳۰/۱	۳۵۳۳۷	۴/۵
۲۰-۲۴	۲۵۵۱۷۲	۳۲/۵	۲۷۸۹۰۶	۳۵/۶
۲۵-۲۹	۱۵۲۰۱۹	۱۹/۴	۲۸۷۹۷۹	۳۶/۷
۳۰-۳۴	۵۸۵۴۱	۷/۵	۱۰۶۲۵۶	۱۳/۵
۳۵-۳۹	۲۱۷۰۵	۲/۸	۳۱۷۷۴	۴/۱
۴۰-۴۴	۹۸۵۷	۱/۳	۱۴۵۴۴	۱/۹
۴۵-۴۹	۴۵۷۷	۰/۶	۸۰۹۰	۱/۰
بیشتر از ۵۰ سال	۶۱۵۸	۰/۸	۲۱۲۱۳	۲/۷

۲- طلاق و طول زندگی مشترک

بیشترین سهم طلاق گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ مربوط به سال بعد از ازدواج است، بطوری‌که ۱۹/۱ درصد از طلاق‌ها، مربوط به سال ۱۳۹۳ است. همچنین ۹/۴ درصد از طلاق‌ها در همان سال ازدواج رخ داده است که چنین به نظر می‌رسد که این ازدواج‌ها مربوط به دوران نامزدی و عدم تشکیل زندگی به اصطلاح عدم زندگی زیر یک سقف است.

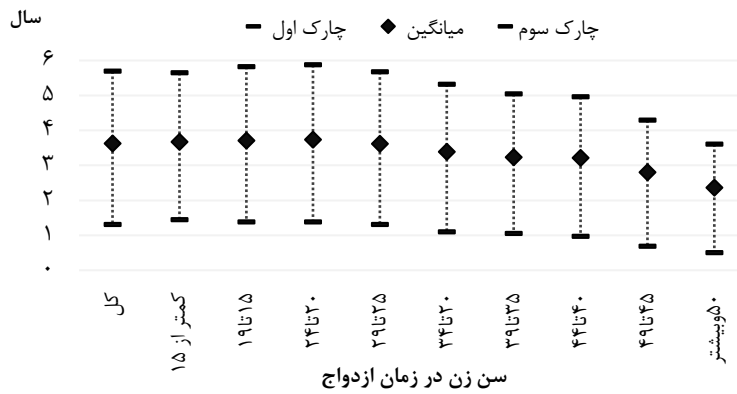
با رصد گروه سنی هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲، ۲۰/۱ درصد از طلاق‌ها در گروه‌های سنی ازدواج ۱۵-۱۹ سال و ۲۰-۲۴ سال در فاصله یک و دو سال پس از ازدواج اتفاق افتاده است. همچنین ۳۲/۴ درصد از طلاق‌ها در گروه سنی ازدواج ۱۵-۱۹ سال رخ داده است.

صرف‌نظر از سن زن در زمان ازدواج، میانگین طول زندگی مشترک در گروه هم‌آغازان ازدواج که طلاق گرفته‌اند، برابر ۳ سال و ۷ ماه است. بالاترین میانگین طول زندگی مشترک (با فاصله کمی نسبت به گروه‌های سنی کمتر و بالاتر از آن) به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال (۳/۷ سال) تعلق دارد. همچنین هر چه زن دیرتر وارد زندگی مشترک شده (گروه‌های سنی بالاتر) پایداری زندگی

مشترک آن نیز کاهش یافته است. البته ممکن است برخی از این گروه از زنان در سال ۱۳۹۲ برای بار دوم یا بیشتر اقدام به ازدواج کرده‌اند، که به دلیل تاب‌آوری کمتر، مدت زندگی مشترکشان نیز کمتر بوده است.

نمودار ۱- سهم طلاق‌های هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ به تفکیک گروه سنی زن در زمان ازدواج و سال طلاق

نمودار ۲- متوسط طول زندگی مشترک زندگی‌های منجر به طلاق به تفکیک گروه سنی زن در زمان ازدواج

۳- شمار فرزندان

صرف نظر از وضعیت کنونی زنان، ۷۱/۷ درصد زوجین حداقل دارای یک فرزند هستند و تنها ۲۸/۳ درصد از آنها از ازدواج خود صاحب فرزند نشده‌اند. همچنین ۴۱ درصد از دواج‌های شکل گرفته تا پایان مطالعه صاحب یک فرزند بوده‌اند.

جدول ۲- تعداد فرزندان هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ به تفکیک وضعیت کنونی زنان

تعداد فرزندان	مجموع		متاهل		مطلقه		فوت	
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
۰	۲۸/۳	۲۲۱۷۶۲	۱۸/۱	۱۱۹۸۶۸	۸۴/۱	۹۹۶۹۴	۶۳/۹	۲۲۰۰
۱	۴۰/۹	۳۲۰۸۲۵	۴۵/۸	۳۰۳۳۳۲	۱۴/۰	۱۶۵۷۸	۲۶/۶	۹۱۵
۲	۲۶/۸	۲۱۰۲۲۶	۳۱/۴	۲۰۷۷۵۱	۱/۸	۲۱۸۳	۸/۵	۲۹۲
۳	۳/۶	۲۸۳۰۹	۴/۳	۲۸۱۵۱	۰/۱	۱۲۷	۰/۹	۳۱
۴	۰/۴	۲۸۰۰	۰/۴	۲۷۹۴	۰/۰	۲	۰/۱	۴
۵ فرزند و بیشتر	۰/۰	۲۸۵	۰/۰	۲۸۵	۰/۰	۰	۰/۰	۰

سهم بی‌فرزندی در زندگی‌های از هم‌گسیخته به واسطه طلاق (۸۴/۱ درصد) و فوت همسر (۶۳/۹ درصد) به مراتب بیشتر از زندگی‌های دوام یافته تا پایان مطالعه (۱۸/۱ درصد) است. همچنین در اکثر استان‌های کشور، سهم بالایی از زوجین از گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ یک فرزند دارند. در استان‌های بوشهر، خراسان جنوبی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد و هرمزگان، دو فرزند در بیشتر خانواده‌ها رایج است.

بالاترین درصد بی‌فرزندی به استان‌های گیلان (۳۶/۴ درصد از کل ازدواج‌ها)، مرکزی (۳۵/۰ درصد) و مازندران (۳۴/۳) و کمترین درصد بی‌فرزندی به استان‌های هرمزگان (۲۰/۱ درصد)، سیستان و بلوچستان (۱۸/۲ درصد) و یزد (۱۷/۷ درصد) اختصاص دارد.

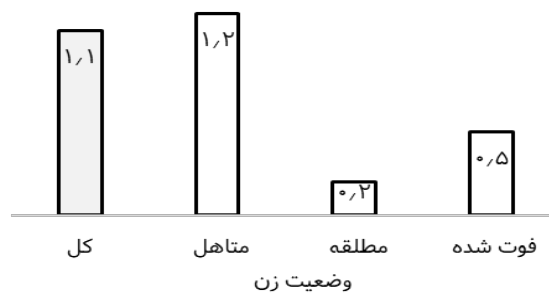
بالاترین سهم هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ که صاحب یک فرزند شده‌اند، به استان‌های مازندران (۵۰ درصد)، گیلان (۴۸/۹ درصد) و تهران (۴۷/۶) و کمترین آن به استان‌های خراسان جنوبی (۳۱/۲ درصد)، خوزستان (۳۰/۱ درصد) و سیستان و بلوچستان (۱۹/۷ درصد) اختصاص دارد.

در هر استان، بالاترین سهم زوجینی که در طول دوره زناشویی صاحب دو فرزند بوده‌اند، به استان‌های خراسان جنوبی (۳۹/۳ درصد)، هرمزگان (۳۸/۹ درصد) و کهگیلویه و بویراحمد (۳۷/۷ درصد) و کمترین آن به استان‌های مرکزی (۱۹/۹ درصد)، مازندران (۱۵/۰ درصد) و گیلان (۱۳/۹ درصد) اختصاص دارد.

هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ که سه فرزند و بیشتر دارند، در استان‌های سیستان و بلوچستان (۲۷/۷ درصد)، خوزستان (۱۱/۱ درصد) و هرمزگان (۸/۱ درصد) بالاترین و در استان‌های البرز (۱/۲ درصد)، گیلان (۰/۸) و مازندران (۰/۶) کمترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

۱-۳- متوسط تعداد فرزندان

صرف‌نظر از پایدار بودن ازدواج و یا گسست آن به دلیل طلاق و یا فوت زوجه، متوسط تعداد فرزندی که هر زن از گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ در طول دوره زندگی مشترک خود به دنیا آورده، ۱/۱ فرزند است. این رقم در ازدواج‌هایی که تا زمان اتمام مطالعه، دوام داشته ۱/۲ فرزند و در زندگی‌های از هم گسیخته به واسطه طلاق و فوت زن به ترتیب ۰/۲ و ۰/۵ فرزند است.

نمودار ۳- متوسط تعداد فرزندان هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ به تفکیک وضعیت کنونی زن در زندگی مشترک

استان‌های سیستان و بلوچستان، خوزستان و هرمزگان به ترتیب با متوسط ۱/۸، ۱/۴ و ۱/۴ فرزند بالاترین و استان‌های مرکزی، مازندران و گیلان به ترتیب با متوسط ۰/۹، ۰/۸ و ۰/۸ فرزند کمترین میانگین تعداد فرزندان را در بین گروه هم‌آغازان ازدواج در استان‌های کشور دارا هستند. در بین ازدواج‌هایی که زندگی مشترکشان تاکنون ادامه یافته، بالاترین میانگین تعداد فرزندان به استان‌های سیستان و بلوچستان (۱/۹)، خوزستان (۱/۵) و خراسان جنوبی (۱/۵) و کمترین آن به استان‌های مرکزی (۱/۰)، مازندران (۱/۰) و گیلان (۰/۹) تعلق دارد. در ازدواج‌های از هم گسیخته به واسطه طلاق، بالاترین متوسط تعداد فرزندان به استان‌های سیستان و بلوچستان (۰/۴)، هرمزگان (۰/۳) و یزد (۰/۳) و کمترین متوسط تعداد فرزندان به استان‌های مرکزی، مازندران و همدان (۰/۱) تعلق دارد.

بالاترین متوسط تعداد فرزندان در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ که زندگی مشترکشان به دلیل فوت زوجه به اتمام رسیده، به ترتیب با متوسط ۰/۸، ۰/۸ و ۰/۷ فرزند به استان‌های سیستان و بلوچستان، ایلام و گلستان و پایین‌ترین متوسط تعداد فرزندان با ۰/۲ فرزند به استان‌های مازندران، زنجان و سمنان اختصاص دارد.

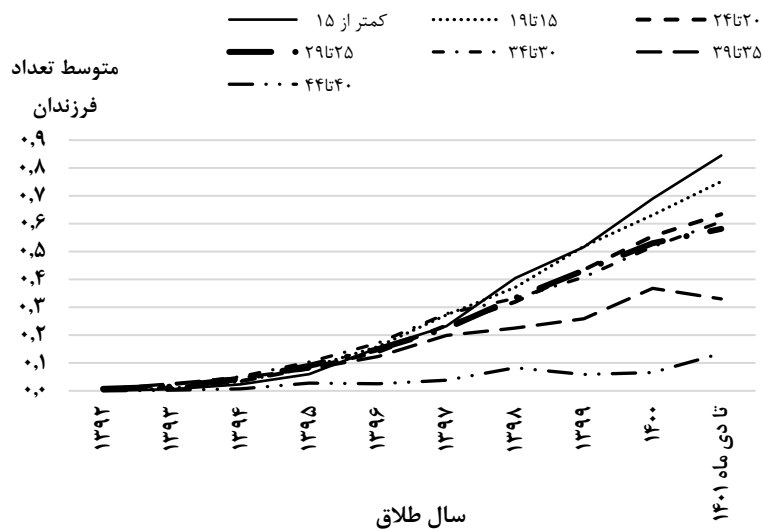

نمودار ۴- متوسط تعداد فرزندان گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ به تفکیک وضع کنونی زن از نظر وضعیت تاهل

۲-۳- متوسط تعداد فرزندان، سن زن در زمان ازدواج و سال طلاق

با در نظر گرفتن گروه سنی زن در زمان ازدواج در ازدواج‌های منجر به طلاق، مشاهده می‌شود که تقریباً در تمام گروه‌های سنی، متوسط تعداد فرزندان متولد شده با افزایش سال‌های زندگی مشترک، افزایش می‌یابد. بالاترین متوسط تعداد فرزندان به دنیا آمده متعلق به زنانی است که در سنین کمتر از ۱۵ و ۱۵ تا ۱۹ سالگی ازدواج کرده‌اند و کمترین متوسط تعداد فرزندان متولد شده به زنانی تعلق دارد که در سنین ۴۰ تا ۴۴ سالگی وارد زندگی مشترک شده‌اند. دلیل تمایل کمتر این گروه از زنان به داشتن فرزند در زندگی جدید ممکن است داشتن فرزند از زندگی‌های قبلی (ازدواج صورت گرفته، ازدواج مرتبه دوم و بیشتر این گروه از زنان است) و یا ورود با تاخیر این گروه از زنان به چرخه فرزندآوری باشد.

بالاترین متوسط تعداد فرزندان طلاق‌هایی که در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ (۲ تا ۵ سال پس از ازدواج) رخ داده مربوط به زنانی است که در سال ۱۳۹۲ در سنین ۳۰ تا ۳۴ سالگی ازدواج کرده‌اند. زنان ازدواج کرده در سنین کمتر از ۱۵ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال که در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ طلاق گرفته‌اند، به‌طور متوسط بیشترین تعداد فرزند را در طول دوران زندگی مشترک خود به دنیا آورده‌اند.

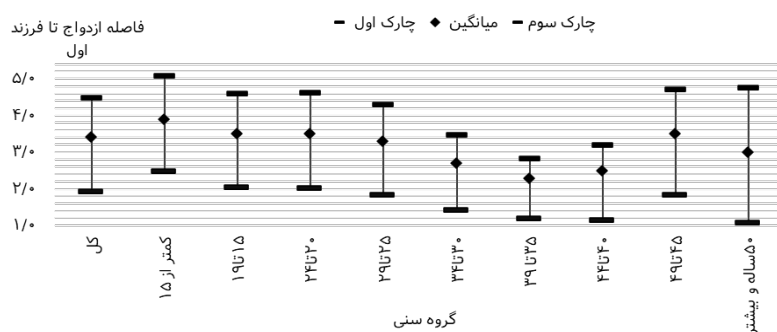

نمودار ۵- متوسط تعداد فرزندان به تفکیک سن زن در زمان ازدواج و سال طلاق

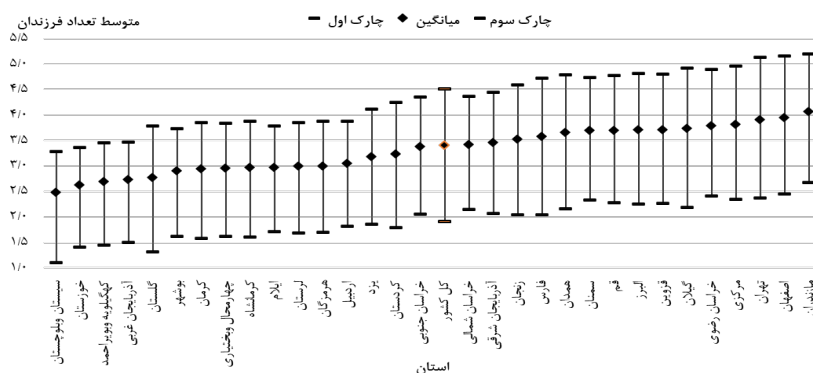
۳-۳- فاصله گذاری بین ازدواج تا تولد اولین فرزند

میانگین فاصله بین ازدواج تا تولد اولین فرزند در زوجینی که در طول زندگی مشترکشان حداقل صاحب یک فرزند شده‌اند، سه سال و ۵ ماه است. در نیمی از ازدواج‌ها زوجین در کمتر از سه سال پس از ازدواج صاحب اولین فرزند شده‌اند. با لحاظ گروه سنی مادر در زمان ازدواج، ملاحظه می‌شود زنانی که در سال ۱۳۹۲ در سنین کمتر از ۱۵ سال ازدواج کرده‌اند، در بیشترین زمان و زنان ازدواج کرده ۳۵ تا ۳۹ ساله در کمترین زمان پس از ازدواج صاحب فرزند اول شده‌اند. به عبارتی فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد فرزند اول در زنانی که دیرتر وارد زندگی زناشویی می‌شوند کمتر از زنان جوان‌تر است.

به عنوان مثال میانگین فاصله بین ازدواج تا تولد فرزند اول در زنانی که در ۲۰ تا ۲۴ سالگی ازدواج کرده‌اند، ۳ سال و شش ماه است در حالی که برای زنانی که در سنین ۳۰ تا ۳۴ سالگی ازدواج کرده‌اند، ۲ سال و هشت ماه است. این امر می‌تواند ناشی از آن باشد که زنانی که در سنین بالاتر ازدواج کرده‌اند با کوتاه کردن فاصله فرزندآوری، سعی در جبران سال‌های از دست رفته ورود به زندگی زناشویی کرده‌اند.

نمودار ۶- فاصله ازدواج تا تولد فرزند اول به تفکیک گروه سنی مادر در زمان ازدواج
در بین هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲، زوجین استان‌های سیستان و بلوچستان، خوزستان و آذربایجان غربی در فاصله کمتری پس از ازدواج صاحب اولین فرزند شده‌اند: به طور میانگین به ترتیب ۲/۵، ۲/۶ و ۲/۷ سال پس از ازدواج. در حالی که زوجین ساکن استان‌های اصفهان، تهران و مازندران به ترتیب با میانگین ۳/۹، ۳/۹ و ۴/۱ سال با فاصله بیشتری از زمان ازدواج صاحب اولین فرزند شده‌اند.

نمودار ۷- فاصله بین ازدواج تا تولد اولین فرزند به تفکیک استان

استان	کمتر از ۱۵	۱۹۵۱۵	۲۲۵۲۰	۲۹۵۲۵	۳۳۵۳۰	۳۹۵۳۵	۴۴۵۴۰
آذربایجان شرقی	۳/۰	۳/۶	۳/۵	۳/۲	۲/۷	۲/۲	۲/۲
آذربایجان غربی	۳/۳	۲/۸	۲/۸	۲/۷	۲/۳	۱/۹	۲/۱
اردبیل	۳/۴	۳/۱	۳/۱	۲/۸	۲/۵	۲/۰	۲/۳
اصفهان	۳/۵	۳/۲	۳/۱	۳/۷	۲/۹	۲/۴	۲/۶
البرز	۳/۲	۳/۰	۳/۹	۳/۳	۲/۸	۲/۴	۲/۳
ایلام	۳/۲	۳/۱	۳/۱	۲/۹	۲/۴	۲/۲	۳/۳
بوشهر	۳/۳	۳/۱	۳/۰	۲/۷	۲/۳	۲/۱	۲/۶
تهران	۳/۲	۳/۰	۳/۲	۳/۹	۳/۱	۲/۵	۲/۸
چهارمحال و بختیاری	۳/۳	۳/۰	۳/۰	۲/۹	۲/۳	۲/۲	۳/۰
خراسان جنوبی	۳/۲	۳/۷	۳/۴	۲/۸	۲/۵	۱/۹	۲/۴
خراسان رضوی	۳/۴	۳/۰	۳/۸	۳/۳	۲/۷	۲/۳	۲/۵
خراسان شمالی	۳/۸	۳/۵	۳/۴	۳/۲	۲/۷	۲/۰	۲/۰
خوزستان	۲/۸	۲/۶	۲/۷	۲/۶	۲/۳	۲/۱	۲/۳
زنجان	۳/۰	۳/۶	۳/۶	۳/۳	۲/۶	۲/۱	۲/۱
سمنان	۳/۲	۳/۰	۳/۸	۳/۴	۲/۸	۲/۴	۲/۵
سیستان و بلوچستان	۳/۳	۲/۵	۲/۴	۲/۴	۲/۴	۲/۱	۲/۰
فارس	۳/۴	۳/۹	۳/۷	۳/۳	۲/۷	۲/۲	۲/۶
قزوین	۳/۲	۳/۹	۳/۸	۳/۵	۲/۶	۲/۳	۲/۳
قم	۳/۳	۳/۰	۳/۸	۳/۳	۲/۷	۲/۰	۲/۲
کردستان	۳/۶	۳/۳	۳/۳	۳/۰	۲/۴	۲/۱	۲/۰
کرمان	۳/۲	۳/۱	۳/۰	۲/۷	۲/۳	۲/۱	۲/۳
کرمانشاه	۳/۵	۳/۱	۳/۱	۲/۹	۲/۴	۲/۲	۲/۲
کهگیلویه و بویراحمد	۳/۲	۲/۸	۲/۷	۲/۶	۲/۳	۲/۱	۲/۷
کشور	۳/۹	۳/۵	۳/۵	۳/۳	۲/۷	۲/۳	۲/۵
گلستان	۳/۳	۲/۸	۲/۸	۲/۸	۲/۴	۲/۱	۱/۹
گیلان	۳/۷	۳/۹	۳/۰	۳/۷	۲/۷	۲/۲	۲/۶
لرستان	۳/۵	۳/۱	۳/۱	۲/۸	۲/۳	۲/۱	۲/۵
مازندران	۳/۵	۳/۳	۳/۳	۳/۷	۲/۹	۲/۴	۲/۸
مرکزی	۳/۲	۳/۱	۳/۰	۳/۵	۲/۷	۲/۳	۲/۱
هرمزگان	۳/۳	۳/۰	۳/۰	۳/۰	۲/۵	۲/۱	۲/۵
همدان	۳/۲	۳/۸	۳/۸	۳/۳	۲/۷	۲/۳	۲/۱
یزد	۳/۸	۳/۳	۳/۲	۲/۸	۲/۶	۱/۹	۱/۹

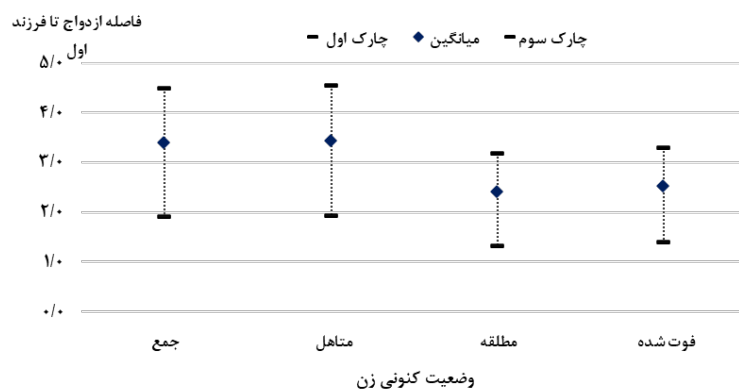
متوسط فاصله

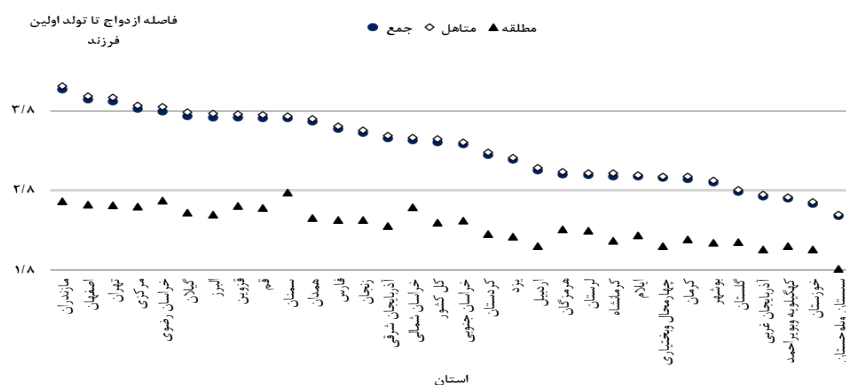
نمودار ۸- میانگین فاصله بین ازدواج تا تولد فرزند اول به تفکیک گروه سنی زن در زمان ازدواج و استان

۳-۴- فاصله‌گذاری بین ازدواج و تولد اولین فرزند برحسب وضعیت تاهل

ارزیابی فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد اولین فرزند برحسب وضعیت کنونی زن نشان می‌دهد، زنانی که به زندگی مشترک خود ادامه داده‌اند، به‌طور متوسط یک سال دیرتر از زنانی که ازدوجشان به دلیل طلاق یا فوت از هم گسیخته صاحب اولین فرزند شده‌اند.

نمودار ۹- متوسط فاصله بین ازدواج تا تولد اولین فرزند به تفکیک وضعیت کنونی زن در ازدواج

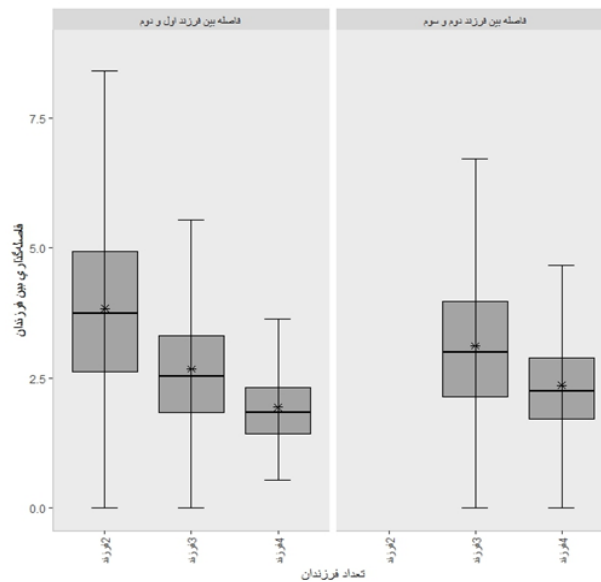

نمودار ۱۰- متوسط فاصله بین ازدواج تا تولد اولین فرزند به تفکیک وضعیت کنونی زن در ازدواج

روند مشابهی در فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد اولین فرزند در استان‌ها مشاهده می‌شود. با این وجود اختلاف این فاصله‌گذاری در زنانی که بر زندگی مشترک خود پایبند هستند، در مقایسه با زنانی که به واسطه طلاق از زندگی مشترک خارج شده‌اند در استان‌های مازندران، اصفهان و تهران بیشترین و در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان و سیستان و بلوچستان کمترین است.

۵-۳- فاصله‌گذاری بین فرزندان در خانواده‌های با بیش از یک فرزند

در خانواده‌های با بیش از یک فرزند، تعداد فرزندان خانواده‌ها بر فاصله‌گذاری بین فرزندان تاثیر دارد، به‌قسمی که متوسط فاصله بین فرزند اول و دوم در خانواده‌های دارای دو فرزند (۳/۸ سال) بیشتر از خانواده‌های سه فرزندی (۲/۷ سال) و چهار فرزندی (۱/۹ سال) است. این مساله در مورد فاصله بین فرزند دوم و سوم در خانواده‌های سه و چهار فرزندی نیز صدق می‌کند. در خانواده‌های دارای سه فرزند، متوسط فاصله بین فرزند دوم و سوم ۳/۱ سال است، در حالی که در خانواده‌های دارای چهار فرزند، این رقم برابر ۲/۴ سال است. به‌نظر می‌رسد خانواده‌هایی که احتمالاً برای داشتن فرزند بیشتر برنامه‌ریزی کرده‌اند (خانواده‌های سه و چهار فرزندی)، زمان انتظار کمتری تا حضور فرزند بعدی خانواده صرف می‌کنند.

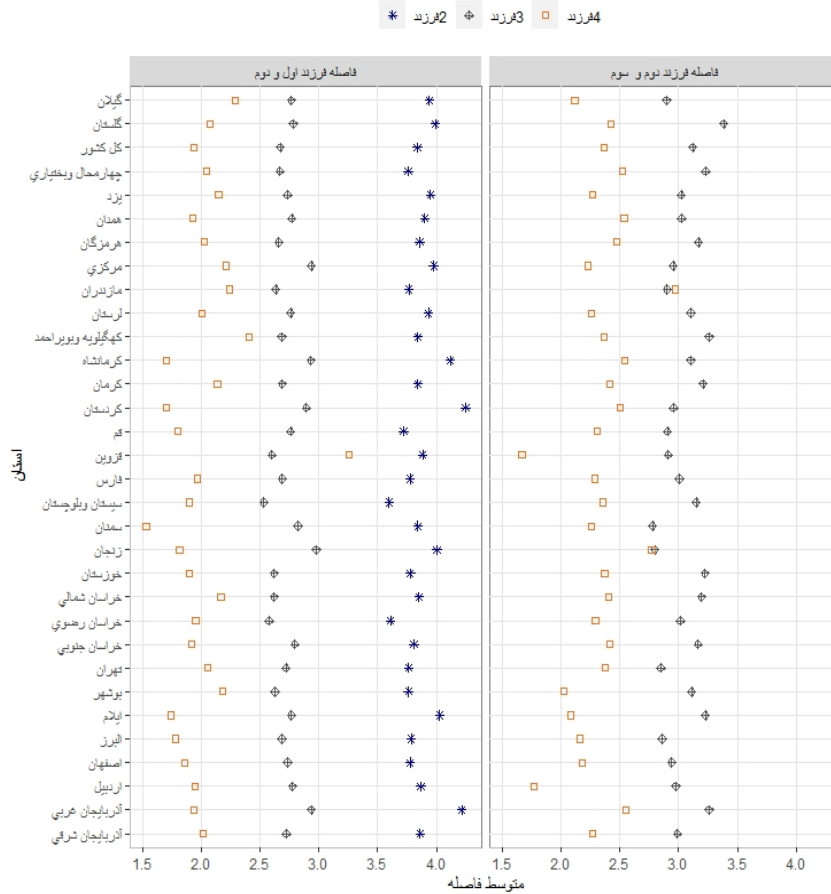
علامت ستاره (*) در شکل، میانگین فاصله بین فرزندان را نشان می‌دهد.

نمودار ۱۱- فاصله‌گذاری بین فرزندان در خانواده‌های با بیش از یک فرزند

در استان‌ها نیز متوسط فاصله بین فرزند اول و دوم در خانواده‌هایی که تاکنون صاحب دو فرزند شده‌اند، بیشتر از خانواده‌های سه و چهار فرزندی است.

بیشترین فاصله‌گذاری بین فرزند اول و دوم در بین خانواده‌های دو فرزندی بوده و فرزندان اول در استان‌های کردستان (۴/۲ سال)، آذربایجان غربی (۴/۲ سال) و کرمانشاه (۴/۱ سال) بیشترین و استان‌های قم (۳/۷ سال) خراسان رضوی (۳/۶ سال) و سیستان و بلوچستان (۳/۶ سال) کمترین فاصله سنی را با برادر یا خواهر خود دارند.

بیشترین فاصله‌گذاری بین فرزند دوم و سوم (در بین خانواده‌های سه و چهار فرزندی) متعلق به خانواده‌های سه فرزندی است. بیشترین فاصله‌گذاری بین فرزند دوم و سوم به استان‌های زنجان (۳/۰ سال)، آذربایجان غربی (۲/۹ سال) و مرکزی (۲/۹ سال) و کمترین آن به استان‌های قزوین (۲/۶ سال)، خراسان رضوی (۲/۶ سال) و سیستان و بلوچستان (۲/۵ سال) تعلق دارد.

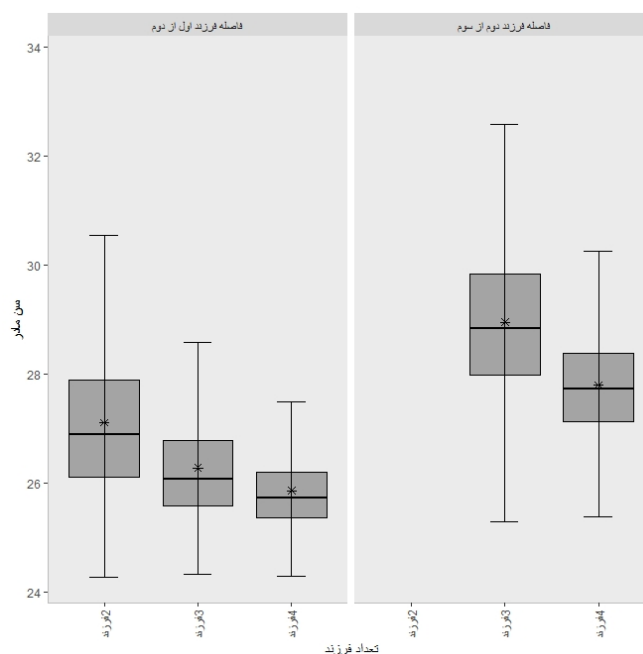

نمودار ۱۲- فاصله‌گذاری بین فرزندان در خانواده‌های با بیش از یک فرزند

۶-۳- فاصله‌گذاری بین فرزندان و سن مادر در زمان ولادت فرزند

ارزیابی سن مادر در زمان ولادت فرزند نشان می‌دهد میانگین سن مادر در زمان ولادت فرزند پیشین با افزایش تعداد فرزندان خانواده، کاهش می‌یابد. برای مثال در یک خانواده دو فرزند، میانگین سن مادر در زمان ولادت فرزند اول، ۲۷/۱ سال و زمان انتظار تا تولد فرزند بعدی ۳/۸ سال است، در حالی که در یک خانواده سه فرزند، میانگین سن مادر در زمان ولادت فرزند اول ۲۶/۳ سال و مادر فرزند دوم خود را به طور متوسط ۲/۷ سال پس از تولد فرزند اول به دنیا آورده است. همچنین در یک خانواده چهار فرزند، مادر فرزندان خود را به طور متوسط در سنین ۲۵/۹، ۲۷/۸، ۳۰/۲ و ۳۲/۸ سالگی و به فاصله ۱/۹، ۲/۴ و ۲/۴ سال پس از تولد فرزند قبلی به دنیا آورده است. به عبارتی می‌توان گفت در خانواده‌های بزرگتر،

زنان در سنین پایین‌تر اقدام به فرزندآوری کرده و فاصله‌گذاری بین فرزندان به نسبت کمتر از خانواده‌های با تعداد فرزندان کمتر است.

علامت ستاره (*) در شکل، میانگین فاصله بین فرزندان را نشان می‌دهد.

نمودار ۱۳- سن مادر در زمان ولادت فرزند به تفکیک تعداد فرزند

۷-۳- فاصله‌گذاری بین فرزندان در خانواده‌های با تعداد فرزندان برابر

ارزیابی فاصله‌گذاری بین فرزندان برحسب تعداد فرزندان خانواده‌ها و سن مادر در زمان ولادت فرزند نشان می‌دهد:

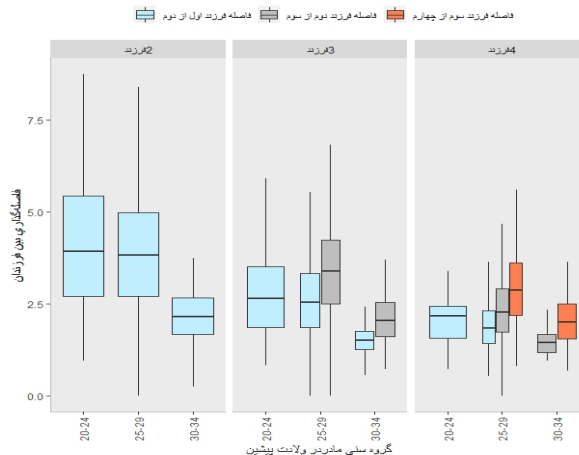
در خانواده‌های دو فرزندی، گروه سنی مادر در زمان ولادت فرزند اول، تاثیر معنی داری بر متوسط فاصله بین فرزند اول و دوم دارد، به قسمی که متوسط زمان تولد فرزند اول تا تولد فرزند دوم در مادرانی که در سن ۲۵ تا ۲۹ سالگی صاحب اولین فرزند شده‌اند، ۳/۹ سال و در مادران ۳۰ تا ۳۴ ساله برابر ۲/۲ سال است. به عبارتی هر چه سن مادر در زمان تولد فرزند اول بیشتر، متوسط زمان سپری شده برای تولد فرزند دوم کمتر بوده است.

در مقایسه با خانواده‌های سه فرزندی در تمام گروه‌های سنی مادر مدت زمان سپری شده پس از تولد فرزند اول تا تولد فرزند دوم به مراتب کمتر است. همچنین با افزایش سن مادر در زمان ولادت فرزند اول (دوم)، متوسط زمان تا به دنیا آمدن فرزند دوم (سوم) کاهش می‌یابد.

مساله قابل توجه دیگر این است که در بین گروه‌های سنی مادر، متوسط فاصله بین فرزند اول تا فرزند دوم، کمتر از متوسط فاصله بین تولد فرزند دوم و سوم است. به عنوان مثال در مادران ۲۵ تا ۲۹ ساله‌ای که صاحب سه فرزند شده‌اند، متوسط فاصله بین فرزند اول و دوم ۲/۷ سال است که در آن فرزند سوم به طور متوسط ۳/۴ سال پس از فرزند دوم به دنیا آمده است. روند مشابهی همانند آنچه در بالا ذکر شد در خانواده‌های ۴ فرزند نیز مشاهده می‌شود.

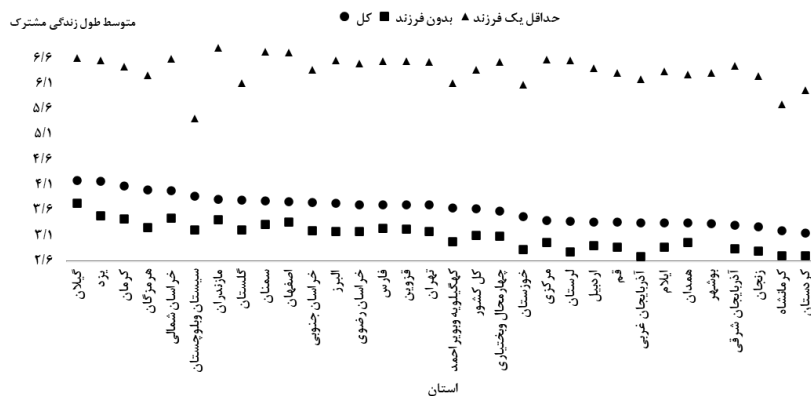
۸-۳- طول زندگی مشترک و تعداد فرزندان

ارزیابی مدت دوام زندگی‌های منجر به طلاق در گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد، زندگی‌ها به واسطه حضور فرزند (تولد فرزند) دوام بیشتری دارد؛ به‌قسمی که متوسط طول زندگی مشترک در خانواده‌های بی‌فرزند ۳/۱ سال و با حضور حداقل یک فرزند، ۶/۴ سال است. به عبارتی تفاوت طول زندگی مشترک در خانواده‌های بی‌فرزند و خانواده‌های دارای حداقل یک فرزند در حدود ۳ سال و ۴ ماه است (معادل متوسط فاصله بین ازدواج تا تولد فرزند اول). ارزیابی حضور فرزند بر طول زندگی مشترک استان‌ها نشان می‌دهد: وجود فرزند در زندگی مشترک در تمامی استان‌ها (به‌جز گیلان، ۲/۹ سال، سیستان و بلوچستان، ۲/۲ سال؛ گلستان، ۲/۹ سال) بیش از ۳ سال بر طول زندگی مشترک می‌افزاید.

* منظور از سن مادر در زمان ولادت فرزند پیشین، به عنوان مثال در خانواده دو فرزند، سن مادر در زمان ولادت فرزند اول است.

نمودار ۱۴- فاصله‌گذاری بین فرزندان به تفکیک تعداد فرزندان خانواده و گروه سنی مادر در زمان ولادت فرزند پیشین

نمودار ۱۵- متوسط طول زندگی مشترک به تفکیک حضور یا عدم حضور فرزند در ازدواج‌های منجر به طلاق

نتیجه‌گیری

- در این مطالعه، وضعیت زناشویی و فرزندآوری گروه هم‌آغازان ازدواج سال ۱۳۹۲ با استفاده از داده‌های پایگاه جمعیت کشور بررسی شد. نتایج نشان داد:
 - طلاق در این گروه بیشتر در سال بعد از ازدواج رخ می‌دهد، بطوری‌که ۱۹/۱ درصد از طلاق‌ها، مربوط به سال ۱۳۹۳ است. همچنین متوسط طول زندگی مشترک در زندگی‌های منجر به طلاق ۳ سال و ۷ ماه است.
 - تک فرزندی رایج‌ترین رفتار فرزندآوری در این گروه از افراد است و بیش از ۷۰ درصد زوجین حداقل یک فرزند دارند. بی‌فرزندگی هم در زندگی‌های منجر به طلاق و فوت همسر، بیشتر از زندگی‌های پایدار تا پایان زمان مطالعه است.
 - متوسط تعداد فرزندان در این گروه ۱/۱ فرزند است. این رقم در ازدواج‌هایی که تا زمان اتمام مطالعه، دوام داشته ۱/۲ فرزند و در زندگی‌های از هم گسیخته به واسطه طلاق و فوت زن به ترتیب ۰/۲ و ۰/۵ فرزند است.
 - فاصله بین ازدواج تا تولد فرزند اول با سن مادر در زمان ازدواج رابطه عکس دارد به گونه‌ای که فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد فرزند اول در زنانی که دیرتر وارد زندگی زناشویی می‌شوند، کمتر از زنان جوان‌تر است.
 - فاصله بین فرزندان با تعداد فرزندها رابطه عکس دارد، به قسمی که خانواده‌های با فرزند بیشتر، زمان انتظار برای حضور فرزند بعدی کمتر است.

منابع:

- عباسی شوازی، محمد جلال، محمودیان، حسین، صادقی، رسول و قربانی، زهرا (۱۳۹۷) تاثیر جهت‌گیری های ارزشی نگرشی بر ایده‌آل‌های فرزندآوری در ایران، نامه انجمن جمعیت شناسی ایران، ۱۳(۲۶)، ۳۷-۶۶.
- کشاورز، حمید، حقیقتیان، منصور و توسلی دینانی، خدیجه (۲۰۱۳) بررسی عوامل مؤثر بر فاصله بین ازدواج و فرزندآوری (مطالعه موردی: زنان متأهل ۴۹-۲۰ ساله شهر اصفهان)، جامعه شناسی کاربردی، ۲۴(۴۹)، ۱۱۱-۱۲۶.
- کاظمی پور، شهلا (۲۰۲۱) تغییرات فرهنگی و تحول خانواده معاصر با تاکید بر ازدواج و فرزند آوری، رهپویه ارتباطات و فرهنگ، ۱(۱)، ۷-۲۲.
- بگی، میلاد، صادقی، رسول و حاتمی، علی (۲۰۲۲) تمایل به فرزندآوری در ایران: تعیین‌کننده‌ها و محدودیت‌ها، مطالعات راهبردی فرهنگ، ۷۹-۵۹، ۱(۴).
- میری، محمدرضا و ملاکی مقدم، حکیمه (۱۳۹۷) عوامل مؤثر بر سن اولین بارداری در مزدوجین شهر بیرجند، مجله دانشگاه علوم پزشکی قم، ۱۲(۳)، ۵۵-۶۵.
- فریور، مریم، کاظمی پور، شهلا و شریفی، منصور (۱۴۰۱) بررسی علل و عوامل مؤثر بر نیت برآورده نشده فرزندآوری زنان (مورد مطالعه: زنان همسر دار ۴۴-۳۰ ساله ساکن شهر تهران)، ماهنامه جامعه شناسی سیاسی ایران، ۵(۹) ۷۳۸-۱۷۰۸.
- Ahinkorah, B. O., Seidu, A.A., Armah-Ansah, E. K., Ameyaw, E.K., Budu, E., and Yaya, S. (2021) Socio-economic and demographic factors associated with fertility preferences among women of reproductive age in Ghana: evidence from the 2014 Demographic and Health Survey, *Reproductive Health*, 18(1), 1-10.
- Amato, P.R., and Stacy J. Rogers(1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce, *journal of marriage and family*, 59(3), 612-624.
- Fallahzadeh, H., Farajpour, Z., and Emam, Z. (2013) Duration and determinants of birth interval in Yazd, Iran: a population study, *Iranian journal of reproductive medicine*, 1(5), 379.
- Yang, S., Jiang, Q., and Sánchez-Barricarte, J.J. (2022) China's fertility change: an analysis with multiple measures, *Population Health Metrics*, 20(1), 1-14.
- Glick, P., Handy, C., and Sahn, D.E. (2015) Schooling, marriage, and age at first birth in Madagascar, *Population studies*, 69(2), 219-236.
- KC, S., Barakat, B., Goujon, A., Skirbekk, V., Sanerson, w., and Lutz, w.(2010) Projection of population by level of education attainment, age, and sex for 120 countries for 2005-2050. *Demographic Research*. 22, 383-472.

-Sorokowski, P., Randall, A.K., Groyecka, A., Frackowiak, T., Cantarero, K., Hilpert, P.,... and Sorokowska, A. (2017) Marital satisfaction, sex, age, marriage duration, religion, number of children, economic status, education, and collectivistic values: Data from 33 countries, *Frontiers in psychology*, 8, 1199.